

Datum 10 augustus 2021
Onderwerp Deelbesluit 1 - Wob Uiterwaarden
Behandeld door [REDACTED]
Ons kenmerk Z21-2816 / D21-30707
Uw kenmerk -
Bijlagen 1

Geachte [REDACTED]

Op 7 april 2021 heeft u een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) ingediend, waarin u vraagt om alle documenten die betrekking hebben op:

1. De met de winnende inschrijver(s) gesloten overeenkomst met Staatsbosbeheer en Staatsbosbeheer namens Rijkswaterstaat o.a. tot het leveren van diensten zijnde het (laten) begrazen van alle hectares, alle gronden, binnen dat perceel. Met betrekking tot dit punt verwijst u naar het nieuwsartikel wat is gepubliceerd via: <http://www.aanbestedingsnieuws.nl/begrazing-procesnatuur-rivierenland-staatsbosbeheer-rijkswaterstaat/>. Dit heeft betrekking tot het perceel de uiterwaarden;
2. Een opgave in welke uiterwaarden – en in welke mate – verhoogde concentraties dioxines en PCB zijn aangetroffen in het vlees van vee dat meerjarig in deze Uiterwaarden heeft geleefd;
3. Als dit eigen vee was van de eigenaren van de natuurterreinen een opgave van het aantal dieren dat na constatering van de vervuiling voor menselijke consumptie, petfood of destructie is aangeboden;
4. De onderzoeksrapporten waaronder tenminste doch niet uitsluitend de mate van vervuiling blijkt, sectierapporten, adviezen GD – NVWA hieromtrent;
5. De informatie, die de inschrijvers voorafgaand aan de formele inschrijving is verstrekt en correspondentie met de inschrijvers;
6. De informatie, die de inschrijvers na de formele inschrijving is verstrekt en correspondentie met de inschrijvers.

Bij brief van 13 april 2021 is de ontvangst van uw brief bevestigd. Per brief d.d. 30 april 2021 heb ik de beslissing op uw Wob-verzoek op grond van het bepaalde in artikel 6 lid 2 van de Wob met vier weken verdaagd, omdat met het verzamelen van de door u gevraagde informatie meer tijd is gemoed.

In deze brief treft u deelbesluit 1, ten aanzien van de punten 2 t/m 4. Deelbesluit 2, ten aanzien van de punten 1, 5 en 6, volgt op een later moment.

Op 15 juli 2021 heb ik om zienswijze op de openbaarmaking van de documenten gevraagd aan een belanghebbende. De belanghebbende heeft aangegeven geen bezwaar te hebben tegen openbaarmaking.

1. Uw Wob-verzoek

Het tijdstip van indiening van uw verzoek is bepalend voor de reikwijdte van uw verzoek. Een Wob-verzoek kan nooit betrekking hebben op na dat verzoek vervaardigde documenten.¹ Dit betekent dat documenten vervaardigd na 7 april 2021, niet zijn meegenomen bij de behandeling van uw Wob-verzoek.

Bij dit deelbesluit ontvangt u de documentatie die betrekking heeft op de door u gevraagde punten 2 t/m 4.

2. Resultaten onderzoek

Ik heb uitgebreid onderzoek uitgevoerd of Staatsbosbeheer beschikt over de documenten waarop uw informatieverzoek betrekking heeft. Ik heb hiervoor de systemen en de betrokken collega's geraadpleegd.

Ik heb 7 documenten aangetroffen.

Ten aanzien van de punten 3 en 4 heb ik geen documenten aangetroffen. Dit komt omdat het vee geen eigendom van Staatsbosbeheer is.

3. Overwegingen

3.1. Eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

De documenten die betrekking hebben op uw verzoek, bevatten persoonsgegevens. Verstrekking van persoonsgegevens blijft op grond van artikel 10, lid 2 aanhef en sub e Wob achterwege wanneer het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. In de documenten staan namen, telefoonnummers, e-mailadressen en overige persoonsgegevens. Van openbaarmaking van persoonsgegevens zoals namen, handtekeningen, telefoonnummers en e-mailadressen wordt in lijn met vaste rechtspraak in beginsel afgezien.² Namen van personen die uit hoofde van hun functie in openbaarheid treden, worden wel openbaar gemaakt.

3.2. Persoonlijke beleidsopvattingen

Eén van de aangetroffen documenten, betreft een stuk wat is opgesteld voor intern beraad, waarin persoonlijke beleidsopvattingen staan. Op basis van artikel 11 lid 1 Wob blijft openbaarmaking van persoonlijke beleidsopvattingen in stukken opgesteld voor intern beraad achterwege. Uit de geschiedenis van de Wob blijkt dat hieronder onder andere zijn begrepen nota's van ambtenaren, interne correspondentie, conceptstukken, agenda's en notulen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden onder andere verstaan meningen, voorstellen, conclusies en aanbevelingen. Deze beperkingen op de informatieverplichting waarborgt dat ambtenaren een ongehinderde bijdrage kunnen leveren aan het interne beraad. Alleen de standpunten die het bestuursorgaan voor zijn rekening wil nemen zijn staatsrechtelijk relevant. Volgens vaste rechtspraak hoeven feitelijke gegevens evenmin openbaar te worden gemaakt, wanneer deze zodanig zijn verweven met de persoonlijke beleidsopvattingen in een document opgesteld voor intern beraad, dat deze lastig van elkaar te scheiden zijn.³

¹ ECLI:NL:RVS:2015:623

² ECLI:NL:RVS:2018:321

³ ECLI:NL:RVS:2018:314

4. Deelbesluit

De door u gevraagde zaken vallen onder de reikwijdte van de Wob. Ik heb besloten tegemoet te komen aan uw verzoek en de documenten (deels) openbaar te maken. In de bijlage bij dit besluit treft u 7 documenten en een overzicht aan. Voor de overzichtelijkheid heb ik de bijlagen genummerd, de nummers op de bijlagen corresponderen met de nummers op het overzicht van de bijlagen.

Ik heb de in de bijgevoegde stukken vermelde gegevens (deels) onleesbaar gemaakt. Voor de motivering verwijs ik u naar de overwegingen. Per onleesbaar gemaakt onderdeel is zichtbaar op welke grond de informatie niet openbaar wordt gemaakt.

Conceptdocumenten: van één van de documenten heb ik meerdere versies aangetroffen. De conceptversie en de definitieve versie komen op tekstuele verbeteringen, opmerkingen en voorstellen na overeen. Om deze reden heb ik op grond van artikel 11 Wob besloten om openbaarmaking van de conceptversie achterwege te laten en wordt alleen de definitieve versie van het document openbaar gemaakt.

5. Rechtsmiddelen

Indien u het met dit besluit niet eens bent, kunt u binnen zes weken na verzending van dit besluit schriftelijk bezwaar maken. Ook een andere belanghebbende kan tegen dit besluit bezwaar maken. Het bezwaarschrift kan worden gezonden aan de Directeur Staatsbosbeheer, Postbus 2, 3800 AA Amersfoort. U wordt verzocht een afschrift van dit besluit bij het bezwaarschrift te voegen.

Een bezwaarschrift moet zijn ondertekend en bevat tenminste :

- Naam en adres van indiener;
- Dagtekening;
- Omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- De gronden waarop het bezwaar rust.

Het niet voldoen aan deze eisen kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift.

Een afschrift van dit besluit zend ik aan belanghebbenden.

Als u nog vragen hebt dan kunt u contact opnemen met [REDACTED] van Afdeling Juridische Zaken via [REDACTED]@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,
de directeur Staatsbosbeheer, namens deze,

[REDACTED]

D.M.J. Kamphuis MBA
directeur Bestuur & Strategie

Doc. nummer	Documentnaam + Bijlagen	Datum	Document (deels) verstrekt?
1.	E-mail correspondentie: Dioxine 2	6 juli 2020	Ja, deels
2.	E-mail correspondentie: Dioxine in wildernisvlees	9 juli 2020	Ja, deels
3.	Communicatie vlees Munnikenland	6 augustus 2020	Ja
4.	E-mail correspondentie: Dioxine in vlees – verzoek voor sturen mail - Bijlage 1: 16 junifk	25 augustus 2020	Bijlage 1 van dit document betrof een concept versie. De definitieve versie staat in document 3.
5.	E-mail correspondentie: Update dioxinen	28 september 2020	Ja, deels
6.	E-mail correspondentie: Bodemonsters dioxine Loevestein, Loowaard, Kekeerdom - Bijlage 1: KD-25-9-19 rivierklei - Bijlage 2: LW-1-10-19 rivierklei - Bijlage 3: SL-2-10-19 rivierklei	11 november 2020	Ja, deels
7.	E-mail correspondentie: Verzoek tot bemonstering runderen Uiterwaarden	13 november 2020	Ja, deels

1 (1/4) Van: 10.2.e. Wob

Verzonden: maandag 6 juli 2020 16:17

Aan: Egmond, Marjolijn van 10.2.e. Wob@staatsbosbeheer.nl>

Onderwerp: FW: dioxine 2

TKN

Van: 10.2.e. Wob

Verzonden: maandag 6 juli 2020 15:16

Aan: 10.2.e. Wob @staatsbosbeheer.nl>; 10.2.e. Wob @staatsbosbeheer.nl>; Both, Jelka 10.2.e. @staatsbosbeheer.nl>

Onderwerp: dioxine 2

Nieuwe info:

- Nieuwe monsters zijn bekend: enkel afkomstig van Loevestein; zelfde beeld. Enkele samples boven en enkele samples onder de norm.
- Melder wordt ws morgenmiddag of woensdag telefonisch bericht.
- BuRO zal geen uitspraak doen over dierenwelzijn, want er is geen norm voor opgesteld. NVWA kan dit nergens aan toetsen.
- NVWA beraadt zich nog op verdere stappen: ze gaan bezig met risico beoordeling; mogelijk zal dat leiden tot grootschaliger onderzoek. Voor de opzet zullen wij benaderd worden. Kan ook zijn dat ze geen verder onderzoek meer doen en dat ze aan alle aanbieders van vlees uit uiterwaarden de verplichting tot onderzoek gaan opleggen.

Groet 10.2.

10.2.e. Wob

Staatsbosbeheer

Gebiedsmanager Rivierengebied

10.2.e. Wob

10.2.e. Wob

Van: 10.2.e. Wob
Verzonden: donderdag 9 juli 2020 14:59
Aan: 10.2.e. Wob Snel, Arjan; 10.2.e. Wob
 Both, Jelka; 10.2.e. Wob
Onderwerp: dioxine in wildernisvlees

Dag allemaal,

Voor diegene die nog niet eerder zijn meegenomen:

Betreft constatering van NVWA van overschrijding normen voor PCB's en dioxine in wildernisvlees van runderen in Munnikenland.

Feitelijk:

Op woensdag 17 Juni werd ik door Free 10.2.e. Wob op de hoogte gebracht dat zij wildernis vlees van de markt hebben gehaald omdat er tijdens een controle te hoge waarden PCB's en Dioxine in het vlees is geconstateerd door NVWA. NVWA is wildernisvlees gaan controleren na een melding (half december binnengekomen): hoe kan het dat in de gebieden bij Weurt en bij kaliwaal Beuningen (beide niet van ons) bordjes staan met verontreinigd terrein en dat het vlees van dieren die daar grazen verkocht wordt. NVWA is toen monsters gaan nemen van dieren van Taurus die bij de Kaliwaal Beuningen lopen. Hieruit bleek dat het vlees verhoogde waarden liet zien, maar onder de norm; de organen zaten wel boven de norm. Meldster is door NVWA hierover op 24 April bericht met als mededeling dat het vlees geen afwijkende waarden liet zien, de organen wel. Daarna heeft NVWA op 25 Mei opnieuw monsters genomen van dieren van Free van 3 locaties: Grensmaas, Munnikenland en Millingerwaard. Bij rund grensmaas zag men geen bijzonderheden. Rund en paard Millingen scoorden hoger dan verwacht, rund Munnikenland zat op 3 stoffen boven de norm. Free is hiervan op 16 Juni sáonds op de hoogte gesteld. Op 17 Juni is het vlees van de markt gehaald. (Overigens zijn er voor paarden voor deze stoffen geen normwaarden vastgesteld, noch voor wild zoals hert – ik denk omdat men er van uitgaat dat dit niet dagelijks wordt gegeten en daarom geen risico vormt.) Hierop zijn op opnieuw monsters verzameld van dieren uit Munnikenland (2 runderen). Dieren in Munnikenland zijn geslacht op 12 maart en begin Juni.

De uitslag hiervan werd ons op 5 Juli bekend. Laat zelfde beeld zien. Sommige monsters boven de norm en andere er onder. NVWA BuRO (risico-beoordeling en onderzoek) zou beoordelen of hier ook sprake kan zijn dat deze waarden invloed hebben op dierenwelzijn. Dit lukt echter niet omdat er geen normen zijn waarop getoetst kan worden.

NVWA

NVWA controleert vlees van runderen en paarden bijna nooit op dioxinen en pcb's. Eigenlijk alleen na een melding.

Het is niet bekend of bijvoorbeeld landbouwdieren of wildernisdieren buiten uiterwaarden hoge waarden laten zien of niet. Waarschijnlijk gaat NVWA na aanleiding hiervan ook landbouwdieren controleren.

NVWA geeft aan dat de normen voor voedselveiligheid zijn ingesteld voor zeer langdurige exposure. Extreem aan de veilige kant. De kans dat mensen er ziek van worden is heel klein.

De verantwoordelijkheid van de NVWA ligt op het vlak van voedselveiligheid en dierenwelzijn. Op basis van EU regelgeving moeten zij indien deze stoffen worden aangetroffen hoger dan de actiedrempels in samenwerking met de exploitanten onderzoek doen naar de bron van de verontreiniging. Indien de dieren niet meer op de markt worden aangeboden stopt de verantwoordelijkheid van NVWA.

NVWA gaat nu een risico beoordeling opstellen. In eerste instantie voor Munnikenland en daarna waarschijnlijk breder. NVWA heeft LNV geïnformeerd en zal ook VWS informeren.

Op 8 Juli krijgen we bericht dat blijkt dat meer berekeningen nodig zijn om de normoverschrijdingen te kunnen bepalen. NVWA laat de monsters onderzoeken door Wageningen Food Safety Research. 10.2.e. Wob is daar de persoon met de meeste kennis over dioxines.

Free

Free heeft een tekst gereed om deze op de eigen website te plaatsen zodra dit in het nieuws komt. Free zal dan ook een persbericht uit doen. Wij hebben hierbij meegekeken/geredigeerd. Waarschijnlijk gebeurd dit eind deze week/begin volgende week.

Free heeft geen signalen dat de dieren ziek zijn. Er is geen reden om aan te nemen dat Free tekortschiet op aspecten van dierenwelzijn. Dit is naar Free bevestigd door toxicoloog 10.2.e. Wob van de

gezondheidsdienst voor Dieren en ook door de eigen dierenarts van Free. Free en Taurus hebben al het vlees van de markt gehaald. Er is regelmatig contact met Free.

Samen met Free zijn we aan het kijken hoe we meer te weten kunnen komen over de mogelijke oorzaken van de verontreiniging en welke factoren daar een rol bij spelen. Indien daar meer bekend over is volgen besluiten over verdere aanpak. Vooralsnog ligt het niet voor de hand dat we als SBB zelf veldonderzoek gaan uitvoeren/financieren

Juridisch

Jurist 10.2.e. Wob heeft gekeken naar contractuele verplichtingen richting Free en verplichtingen als terreineigenaar.

Volgens 10.2.e11.1. Wob

11.1. Wob

Als terreineigenaar hebben we zeer waarschijnlijk geen verplichting om te onderzoeken waar de verontreiniging vandaan komt. 10.2.e. zoekt dit nog uit. Omgevingsdienst provincie geeft aan geen bevoegd gezag hiervoor te zijn. Ook RWS geeft aan dat zij inzake waterwet geen rol spelen qua bevoegd gezag. Ik krijg hier nog een bericht over van RWS -10.2.e. Wob. Wel indien het zou gaan om een puntvervuiling. RWS beheer 10.2.e. Wob is op de hoogte. Ook 10.2.e. van provincie Gelderland heb ik op de hoogte gebracht. ANV Capreton gebruikt een deel van Munnikenland en is ook de hoogte gebracht.

NVWA is verantwoordelijk voor volksgezondheid en dierenwelzijn. Free is verantwoordelijk als eigenaar van de dieren en exploitant van wildernisvlees.

Waar komt de verontreiniging vandaan?

Dit is niet bekend maar we hebben wel een vermoeden.

Het is bekend dat dioxine gehalten in de uiterwaarden hoger liggen dan elders. Dit heeft met oude vervuilingen te maken die nog in het rivierslib zitten. Vermoedelijk speelt het in mindere mate in het Maas systeem. We hebben op dit moment geen reden om aan te nemen dat het een plaatselijke of punt vervuiling is. De dioxine opslag in vet gebeurt met name door inname van kleideeltjes door de grazers die vastzitten aan vegetatie of in het drinkwater (in mindere mate de vegetatie zelf). Een rund eet per dag zo'n 600 gram grond.

Mogelijk dat de dioxine inname door grazers in gebieden die recent zijn ontwikkeld groter is dan in andere gebieden en mogelijk heeft dit ook met de mate van hoog water te maken of van de mate van begrazing direct na hoog water.

In Munnikenland is tot nu toe geen slib toegepast in verondiepingen. Wel is er recent en wordt er nu roofgrond verwerkt in de plas. Waterschap Rivierenland deed de projectleiding van het RVR project Munnikenland. Zij geven aan dat er in het project een sanering heeft plaatsgevonden van grond die lag in de monding van de gegraven geulen. Dit betrof zware metalen en geen dioxines/PCB's.

Waarom wordt dit wel bij wildernisdieren geconstateerd en niet bij regulier vee?

We weten niet of het wel of niet bij regulier vee is geconstateerd ingelijks wildernisvlees van locaties buiten rivierengebied.

Mogelijke redenen zijn:

- Dieren gaan gemiddeld later naar de slacht waardoor de opbouw van vervuiling langer is. (gemiddeld 6 jaar ipv ongeveer 3 bij regulier vee)
- Dieren zijn jaarrond in het gebied (ook direct na hoog water). Regulier vee is een deel van het jaar in de uiterwaarden. Als ze er niet zijn krijgen ze vaak voer van elders.
- Bij magere dieren is de concentratie aan stoffen in het vet hoger dan bij vette. Het is dus waarschijnlijk ook afhankelijk van de datum van slacht.

Mogelijke gevolgen

Een mogelijke uitkomst hiervan is dat er beperkingen zijn om vlees van grote grazers in (een deel van de) uiterwaarden te vermarkten. Dit heeft ondermeer gevolgen voor de financiering van beheer met een mogelijke kostenstijging van 20 % boven op de huidige kosten. In de aanstaande aanbesteding jaarrond begrazing Waal gaan we de tekst aanpassen voor het onderdeel vermarkting. De aanbesteding loopt vermoedelijk opnieuw vertraging op en moet wellicht met een jaar uitgesteld worden.

Het kan ook gevolgen hebben voor alle pachters in uiterwaarden. Afhankelijk van risico beoordeling NVWA zal tzt een aanpassing van het pachtcontract nodig zijn waarbij we de aanwezigheid van PCB's en dioxine niet kunnen uitsluiten en dat SBB niet aansprakelijk gesteld kan worden indien normen overschreden worden.

We hebben zorgen over doorwerking in de rest van het ecosysteem, bijv otters.

Dit speelt waarschijnlijk ook in terreinen in andere provincies in rivierengebied, met name de Biesbosch. PE's Limburg, Zeeland en Overijssel zijn op de hoogte gebracht. In deze mail ook Utrecht en Noord Brabant.

Communicatie

We kiezen er vooralsnog niet voor om zelf pro-actief te communiceren.

We hebben overwogen om al onze pachters/gebruikers van uiterwaarden waar dit kan spelen op de hoogte te brengen, maar doen dat vooralsnog niet. We zijn geen expert op dit gebied en we gaan er niet over. Het lijkt

2 (3/3)

erop dat we ook niet aansprakelijk/verantwoordelijk zijn. NVWA is bezig met een risico beoordeling (uitgevoerd door onafhankelijk deel van NVWA: BuRO). Op basis hiervan dient NVWA te besluiten wat de volgende stappen zijn. Het lijkt mij het beste hierbij aan te sluiten. NVWA zal ons hiervoor waarschijnlijk benaderen. Deze normoverschrijdingen worden waarschijnlijk snel openbaar. Veel media aandacht is mogelijk. 10.2 heeft en GenA gereed.

Voorgestelde Lijn:

We zijn door free op de hoogte gebracht van normoverschrijdingen in wildernis vlees
Er zijn aanwijzingen dat dit een relatie heeft met onze gebieden waar ze lopen.
Het is bekend dat langs delen van de rivieren hogere dioxine gehalten in rivierklei worden gevonden.
We hebben geen aanleiding te veronderstellen dat dit ten koste gaat van dierenwelzijn.
We willen graag beter weten wat het gezondheidseffect is op de grazers en andere dieren en waar de verontreiniging vandaan komt en of en zo ja hoe we dit kunnen voorkomen en wat het betekent voor het beheer en onze pachters. Wij wachten op nadere duiding van de NVWA, de verantwoordelijke instantie waar het gaat om volksgezondheid en dierenwelzijn. Op basis daarvan kan SBB nadere stappen uitvoeren.

10.2.e. Wob

Team dioxine bestaat uit 10.2.e. Wob, Jelka Both en 10.2.e. Wob

10.2.e.

Contactpersonen:

Free:

10.2.e. Wob @freenature.nl

NVWA:

10.2.e. Wob / coordinator voedselveiligheid uiterwaarden

RWS:

10.2.e. Wob (beheer), Programmamanager Uiterwaarden Maas en Rijn T 10.2.e. Wob @rws.nl

10.2.e. Wob (waterwet): vervangend afdelingshoofd vergunningverlening E-mail: 10.2.e. Wob @rws.nl, Telefoon:

10.2.e. Wob

Omgevingsdienst provincie Gelderland:

10.2.e. Wob Toezichthouder

T (026) 10.2.e. Wob @ gelderland.nl

RIVM:

10.2.e. Wob afdeling voedselveiligheid, 10.2.e. Wob

Wageningen Food Safety Research (in dit lab worden de monsters van NVWA onderzocht):

10.2.e. Wob Themaleider Nieuwe Voedselveiligheidsissues (De man met kennis in NL op gebied van dioxines)

+31 (0)317-10.2.e. Wob @wur.nl

K3 :

10.2.e. Wob @K3.nl 10.2.e. Wob (partij die nu roofterrein verwerkt in de plas Munnikenland)

Wienenberger :

10.2.e. Wob (Consessiehouder slib/grond verwerking munnikenland (10.2.e. Wob weet hier bij SBB het meeste van of kan het uitzoeken)

Hartelijke groet,

10.2.e.

Zelfde mailwisseling: 9 juli 2020 - 14:59 uur

Communicatie vlees Munnikenland

Ter interne meningsvorming, versie 0.5, 6 augustus 2020

Op 16 juni kreeg Free Nature een bericht van NVWA over te hoge waarden dioxine en pcb's in het vlees van een paar runderen. Free heeft dit gecommuniceerd aan hun klanten.

Bericht van Free Nature van 13 juli 2020:

Partij rundvlees uiterwaarden Loevestein met normoverschrijding dioxine en pcb

13.07.2020

Op 16 juni j.l. ontving FREE Nature bericht van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit over de verontreiniging van wildernisvlees van runderen, geslacht in maart 2020, die leefden in het natuurgebied rondom Slot Loevestein. Dit vlees is teruggeroepen; klanten welke mogelijk vlees van deze locatie hadden is verzocht dit weg te gooien. Ook bij een tweede controle, bij vlees van enkele dieren geslacht in juni, is bij een deel een te hoog gehalte gemeten. De komende periode zullen de verschillende betrokken partijen verder onderzoeken wat de bron van deze verontreiniging kan zijn. Tot die tijd worden er geen dieren geslacht.

FREE Nature voert begrazingsprojecten uit in natuurgebieden en is altijd trots geweest op het mooie product Wildernisvlees wat daar uit voortvloeit. Deze resultaten zijn dan ook hard binnengekomen bij onze stichting. Voor ons is een eerlijk en schoon product een kernwaarde.

Dioxine en pcb's zijn vanwege oorzaken zoals bijvoorbeeld bodemverontreiniging alom aanwezig in onze voedselketen, vaak veroorzaakt door verontreinigingen uit de vorige eeuw. Daardoor krijgt iedereen deze stoffen binnen. Hoofdzakelijke bronnen zijn producten zoals vette vis, eieren, zuivel en vlees (bron: RIVM). Omdat hogere dosissen schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid zijn normen opgesteld. Helaas is er bij de recente controle vastgesteld dat deze waarden overstegen zijn.

De verontreiniging is in eerste instantie aangetoond bij vlees van dieren die in maart geslacht zijn, inmiddels was een deel van het vlees verkocht. Het grootste deel van het verontreinigde vlees lag echter nog op voorraad. Hiervan is in mei door de NVWA een sample genomen voor onderzoek. Ook van vlees afkomstig van andere natuurgebieden zijn samples genomen, dit vlees kan gewoon geconsumeerd worden.

De verontreiniging betreft rundvlees afkomstig uit natuurgebied Loevestein, geslacht op 12 maart. Klanten welke mogelijk vlees hebben ontvangen vanuit deze batch zijn direct na de eerste melding persoonlijk op de hoogte gesteld en inmiddels is een deel van de klanten gecompenseerd. Voor de overige klanten volgt dit zo snel mogelijk. Het afgekeurde vlees van de tweede controle, geslacht in juni ligt nog in voorraad en wordt vernietigd.

Het gebied rondom slot Loevestein ligt op een punt waar zowel Maas als Waal samenkomen. FREE Nature en terreinbeheerder Staatsbosbeheer kunnen momenteel geen duidelijke puntvervuiling in het gebied lokaliseren. Betrokken partijen willen i.s.m. de

NVWA onderzocht hebben wat de mogelijke oorzaken van de verontreiniging kunnen zijn. Ook Rijkswaterstaat is geïnformeerd omdat de dienst ook eigenaar is van terreinen waar de runderen lopen.

Vragen en antwoorden:

- **Wat is er precies aan de hand?**
Op 16 juni j.l. ontving FREE Nature bericht van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) over de verontreiniging van vlees van runderen die leefden in het natuurgebied rondom Slot Loevestein. In het vlees zijn te hoge concentraties pcb's en dioxines aangetroffen. Het betreft vlees (gehakt, worst en hamburgers) van rund (Rode Geus) afkomstig uit natuurgebied Loevestein, geslacht op 12 maart met batchnummer 12032020. De klanten die vlees besteld hadden van deze betreffende partij wildernisvlees zijn op dat moment direct op de hoogte gebracht. Ook heeft Free Nature direct contact opgenomen met Staatsbosbeheer, de grootste terreineigenaar in het natuurgebied, en opdrachtgever voor de begrazing.
- **Waarom leven de grazers daar?**
De grazers zijn er vanwege het openhouden van het natuurgebied, ze dragen bij aan het natuurbeheer. Staatsbosbeheer heeft daarvoor een contract met Free Nature. Free Nature krijgt een vergoeding voor de begrazing. Daarvoor dragen zij zorg voor de dieren en voeren het beheer van de dieren uit. Free Nature haalt eens in de zoveel tijd dieren uit het gebied. Het vlees van deze dieren wordt op initiatief van Free Nature aangeboden ter consumptie.
- **Van wie zijn de dieren?**
De dieren waar een te hoge concentratie dioxine in het vlees is aangetroffen, zijn eigendom van Free Nature.
- **Wie brengt het vlees op de markt?**
Free Nature biedt het vlees aan consumenten aan.
- **Van wie is het natuurgebied?**
Het gebied waar de grazers liepen, kent meerdere eigenaren: Staatsbosbeheer is eigenaar van het grootste deel, daarnaast Rijkswaterstaat en de dijk is van het Waterschap Rivierenland.
- **Wat gaat Staatsbosbeheer nu doen?**
Staatsbosbeheer en Free Nature zijn geschrokken van de resultaten. Het lastige is dat er nog veel onduidelijkheid is momenteel. Het lijkt niet te gaan om een zogenaamde 'puntvervuiling', een vervuiling op één plek. De indruk op dit moment is dat het gaat om een breder probleem door rivierslib dat vermoedelijk al vervuild is sinds de jaren '70.
- **Gaan jullie stoppen met de verkoop van vlees?**
Staatsbosbeheer kan dat niet bepalen. Staatsbosbeheer verkoopt zelf geen vlees van dieren die in de uiterwaarden leven. Voor de specifieke situatie in Munnikenland is dit aan Free Nature, als eigenaar van de dieren en verkoper van het vlees. De NVWA is bevoegd gezag op het vlak van volksgezondheid en dierenwelzijn.
- **Is het dierenwelzijn in gevaar (geweest)?**
De indruk is dat de dieren er geen hinder van ondervinden in hun dagelijkse leven. Free Nature verzorgt de dieren en checkt hun gezondheid op reguliere basis.

3 (3/3)

- **Wat betekent dit voor de andere uiterwaarden in Nederland waar grazers grazen?**
Dat is mede afhankelijk van de risico beoordeling door de NVWA. Er moet meer onderzoek gedaan worden naar de precieze aard en oorzaak van de vervuiling voordat hier meer over gezegd kan worden.
- **Worden er momenteel dieren geslacht?**
Nee, Free Nature heeft laten weten dat er geen dieren uit het gebied geslacht zullen worden.

10.2.e. Wob

Van: Both, Jelka
Verzonden: dinsdag 25 augustus 2020 16:39
Aan: Snel, Arjan; **10.2.e. Wob**
CC: **10.2.e. Wob**
Onderwerp: Dioxine in vlees - verzoek voor sturen mail
Bijlagen: 16 Junifk.docx

De bijlage van dit document betrof een concept-versie. De definitieve versie staat in document 3.

Beste provinciehoofden die begrazing hebben in de uiterwaarden,

Zoals we jullie een paar weken geleden berichtte is er een te hoge concentratie dioxine gevonden in vlees van runderen die FREE bij ons in de uiterwaarden bij Loevestein heeft lopen. Er is nog veel onduidelijkheid over waar die dioxines vandaan komen en of er dus op andere plekken risico's zijn. De NVWA is een risicobeoordelingsonderzoek gestart en bij afronding daarvan zal hopelijk duidelijk worden hoe groot het probleem is. Omdat er afgelopen dagen wel veel publiciteit over het onderwerp in regionale kranten is geweest hebben we – afdeling Beheer en Planning, Juridische Zaken, Communicatie, samen met de PE Gelderland, besloten om de pachters/inschaarders die jaarrond runderen en/of paarden hebben lopen in onze uiterwaarden of vlees van runderen en/of paarden op andere plekken bij ons in de uiterwaarden in te lichten met een informatieve mail, zie hieronder. Omdat dat jullie relaties zijn vragen we jullie de mail te versturen naar de bewuste groep. Omdat het risico bij jaarrondbegrazing groter is dan alleen periodieke begrazing hebben we ervoor gekozen om nu alleen deze groep te informeren.

Krijg je vragen hierover, verzamel ze dan en stuur ze naar teamleider ecologie **10.2.e. Wob** die vanwege mijn andere functie per 1/9 **10.2.e. Wob** aanspreekpunt binnen Beheer en Planning hiervoor is. We houden jullie op de hoogte van de ontwikkelingen.

Ter info sturen we jullie hierbij ook de meest actuele versie van de q&a over deze kwestie en een link naar het artikel in het AD van vorige week: : <https://www.ad.nl/zaltbommel/runderen-langs-de-waal-zitten-vol-gif-verkoop-van-oervlees-stilgelegd~a9769147/>

Tekst voor de mail:

Beste relatie,
U heeft waarschijnlijk via de media vernomen dat FREE op gezag van de NVWA een partij wildernisvlees uit de handel heeft genomen omdat het vlees een te hoge concentratie dioxines bevatte. FREE heeft het zelf half juni in een nieuwsbericht bekendgemaakt: <https://www.freenature.nl/nieuws/2020/partij-rundvlees-uiterwaarden-loevestein-met-normoverschrijding-dioxine-en-pcb>. De NVWA voert op dit moment een risicobeoordeling uit om een betere inschatting te maken van de eventuele risico's van de consumptie van vlees afkomstig van dieren die grazen in uiterwaarden. Afhankelijk van deze analyse zal de NVWA bepalen wat er nodig is voor het toezicht op vleesproducten uit uiterwaarden. De regelgeving hierover geeft aan dat exploitanten verantwoordelijk zijn voor voedselveiligheid van de producten die zij aanbiedt.

We hopen u hiermee voor nu afdoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
[ondertekening]

Groet, Jelka

10.2.e. Wob

Van: 10.2.e. Wob
Verzonden: maandag 28 september 2020 14:59
Aan: 10.2.e. Snel, Arjan 10.2.e. 0.2.e. Wob
Onderwerp: update dioxinen

Hieronder een update over de dioxinen. Er is nog heel veel dat niet bekend is!

Vet gedeelte vergt aandacht van de landelijke organisatie

- Naast dieren in uiterwaarden zijn nu ook paarden uit Oostvaardersplassen en een dier van Free dat liep bij Rosmalen aangetroffen met te hoge waarden dioxinen.
- Het lijkt er op dat dit niet alleen een riviergebonden probleem is; verhoogde dioxine niveaus zouden overal in de grond aanwezig kunnen zijn vergelijkbaar met Pfas.
- Optredend in jaarrond buiten gehouden dieren en daarmee dus breder dan natuurlijke begrazing (denk aan vleesvee en paarden)
- Free heeft meer vlees samples laten controleren, nu ook van jonge dieren. Ook hier verhoogde waarden. Eerder hadden we de aanname dat jonge dieren wel geschikt zouden zijn voor de slacht. Dat is nu minder voor de hand liggend.
- NVWA komt nog met een risico beoordeling.
- Er is op dit moment geen norm voor paarden. Deze wordt over enkele maanden verwacht en zal 4 keer minder zwaar zijn dan voor runderen.
- **We moeten ons voorbereiden dat er geen dieren van jaarrondbegrazing (in ieder geval van uiterwaarden) naar de slacht kunnen. Zodra hierover meer bekend is is nadere besluitvorming nodig over jaarrondbegrazing.**

Specifiek waaluitwaarden winter 20/21

- Er moeten ongeveer 200 dieren afgevoerd. Klein deel kan naar gebieden elders. Rest moet afgevoerd.
- Free gaat eerst aantal klusters naar de slacht brengen en samplen op dioxinen. Mogelijk dat toch meer dieren geslacht kunnen worden en aangeboden als natuurvlees.
- Afhankelijk daarvan stelt Free een reductieplan op dat voor de jaarwisseling uitgevoerd dient te worden. Hierbij gaan we ervanuit dat de dieren uit het gebied naar een slachthuis worden vervoerd en vandaar uit (een deel) naar de destructie.
- We zijn bezig met de aanbesteding jaarrondbegrazing waaluitwaarden. Besloten is om de start van de contracten in te laten gaan per 1 1 2022. De huidige contracten worden met een jaar verlengd.

Groet,

10.2.e. Wob
Staatsbosbeheer
Gebiedsmanager Rivierengebied
10.2.e. Wob

10.2.e. Wob

Van: 10.2.e. Wob [redacted]@freenature.eu>
Verzonden: woensdag 11 november 2020 12:57
Aan: 10.2.e. Wob [redacted]
Onderwerp: Bodemmonsters dioxine Loevestein, Loowaard, Kekerdom
Bijlagen: KD-25_9_19 rivierklei (AR-20-ZV-021295-01) (1).PDF; LW-1_10_19 rivierklei (AR-20-ZV-021294-01).PDF; SL-2_10_19 rivierklei (AR-20-ZV-021293-01).PDF

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Hoi 10.2.e en 10.2.e. [redacted]

Zoals jullie weten heb ik al sinds het begin van de dioxine problematiek contact met milieu onderzoeker 10.2.e. Wob [redacted]. Hij heeft onderzoek gedaan naar mestkevers in begraasde gebieden en vond daar erg teleurstellende resultaten. Zijn rapport is inmiddels klaar. Hierin is niets opgenomen over dioxines, omdat deze informatie te laat binnen kwam.

Hij heeft inmiddels op eigen initiatief de bodemmonsters van 3 gebieden langs de rivier (Loevestein, Loowaard en Kekerdom) laten onderzoeken en daar kwam een hoge waarden dioxines uit. Zie bijlage voor de resultaten. Wat hem opviel, is de enorme gelijkenis tussen Loevestein en Loowaard. Er was in beide gebieden een hoge waarde op dezelfde isomeren, waaruit de conclusie getrokken kan worden dat de vervuiling van dezelfde bron afkomstig is. Kekerdom (=vergraven) heeft een veel lagere waarde, maar is ook niet schoon.

Ik heb 10.2.e. [redacted] een aantal uitslagen van de runderen en het paard uit Loevestein gestuurd, zodat hij kan kijken of diezelfde isomeren dan ook het probleem veroorzaken in het dier, of dat daar nog iets anders aan de hand is. Hier gaat hij naar kijken.

Het lijkt mij goed om eens met 10.2.e. [redacted] om tafel te gaan om te kijken hoe we hiermee verder kunnen. Hoe staan jullie hierin?

Met vriendelijke groet,

10.2.e. Wob [redacted]
FREE Nature

Bijlage 1 behorend bij document 6

KD-25-9-19 rivierklei

Monsternummer	893-2020-00014461	Datum	27/10/2020	Pagina	1/2
Analyserapport	AR-20-ZV-021295-01 / 893-2020-00014461				

Buijs Agro-Services Ter attentie van **10.2.e. Wob**Kopie aan : **10.2.e. Wob** @weef.org)
 Schuurhoven 19
 6721 SM BENNEKOM
 NEDERLAND
Email **10.2.e.**@gmail.comTechnische contactpersoon voor uw order : **10.2.a**

Onze referentie :	893-2020-00014461/ AR-20-ZV-021295-01	Type :	EX
Referentie klant :	KD-25/9/19 rivierklei		
Identificatie van het analysemonster :	Projectname: Gelderland 2019		
Datum ontvangst :	30/07/2020	Datum aanvang analyses :	09/10/2020
Gevraagde analyses :	PZVE1: Dioxines (17) + PCB (WHO 12 & ICES 6 vaste ZVA00: Voordrogen		

Monsternemer	10.2.	Datum monstername	25/09/2019
Ontvangen hoeveelheid (g)	201.20	Monsteromschrijving	Soil

Dioxins and PCBs details

Resultaten

ZVDE0	ZV	Droge stof	Methode : Eigen methode, Gravimetrie (Gravimetrie)	
(Q)		Droge stof		98.6 %
ZVDE3	ZV	PCDD/F (WHO 17)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		2,3,7,8-TetraCDD		0.239 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8-PentaCDD		<0.186 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8-HexaCDD		<0.186 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,6,7,8-HexaCDD		0.365 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8,9-HexaCDD		0.353 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,6,7,8-HeptaCDD		6.14 ng/kg dry matter
(Q)		OctaCDD		57.4 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,7,8-TetraCDF		1.02 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8-PentaCDF		1.45 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,4,7,8-PentaCDF		0.919 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8-HexaCDF		9.70 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,6,7,8-HexaCDF		2.22 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8,9-HexaCDF		1.23 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,4,6,7,8-HexaCDF		0.848 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,6,7,8-HeptaCDF		21.7 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8,9-HeptaCDF		2.29 ng/kg dry matter
(Q)		OctaCDF		63.7 ng/kg dry matter
ZVDE6	ZV	PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		PCB 77		28.4 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 81		<0.928 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 105		131 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 114		<46.4 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 118		369 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 123		<46.4 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 126		4.32 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 156		103 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 157		<46.4 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 167		56.3 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 169		<0.928 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 189		<46.4 ng/kg dry matter
ZVDE9	ZV	PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		PCB 28		0.183 µg/kg dry matter
(Q)		PCB 52		0.155 µg/kg dry matter
(Q)		PCB 101		0.339 µg/kg dry matter

Monsternummer	893-2020-00014461	Datum	27/10/2020	Pagina	2/2
Analyserapport	AR-20-ZV-021295-01 / 893-2020-00014461				

Dioxins and PCBs details		Resultaten
ZVDE9	ZV PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)
(Q) PCB 138		0.793 µg/kg dry matter
(Q) PCB 153		1.22 µg/kg dry matter
(Q) PCB 180		0.814 µg/kg dry matter
Dioxins and PCBs sum TEQ		Resultaten
ZVDE3	ZV PCDD/F (WHO 17)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)
(Q) WHO(2005)-PCDD/F TEQ excl. LOQ (lower-bound)		2.47 ng/kg dry matter
(Q) WHO(2005)-PCDD/F TEQ (medium-bound)		2.57 ng/kg dry matter
(Q) WHO(2005)-PCDD/F TEQ incl. LOQ (upper-bound)		2.67 ng/kg dry matter
ZVDE6	ZV PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)
(Q) WHO(2005)-PCB TEQ excl. LOQ (lower-bound)		0.455 ng/kg dry matter
(Q) WHO(2005)-PCB TEQ (medium-bound)		0.472 ng/kg dry matter
(Q) WHO(2005)-PCB TEQ incl. LOQ (upper-bound)		0.489 ng/kg dry matter
ZVDEC	ZV Som PCDD/F (WHO 17) + PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, Berekening (Berekening)
(Q) WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ excl. LOQ (lower-bound)		2.92 ng/kg dry matter
(Q) WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ (medium-bound)		3.04 ng/kg dry matter
(Q) WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ incl. LOQ (upper-bound)		3.16 ng/kg dry matter
ZVDE9	ZV PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)
(Q) Totaal 6 ndl-PCB excl. LOQ (lower-bound)		3.51 µg/kg dry matter
(Q) Totaal 6 ndl-PCB (medium-bound)		3.51 µg/kg dry matter
(Q) Totaal 6 ndl-PCB incl. LOQ (upper-bound)		3.51 µg/kg dry matter

CONCLUSIE

The value of each congener is multiplied by its Toxicity Equivalent Factor (TEF). The sum of these values is presented as the Toxic Equivalency (TEQ).

Lower-bound: the concept which requires using zero for the contribution of each congener <LOQ.

Medium-bound: the concept which requires using half of the limit of quantification calculating the contribution of each congener <LOQ.

Upper-bound: the concept which results using the limit of quantification for the contribution of each congener <LOQ.

Method used for extraction of PCDD/PCDDFs and PCB: Soxhlet.

In accordance with EU legislation the expanded measurement uncertainties (95 %, K=2) are displayed for the Dioxins and PCBs sum TEQ parameters.

HANDTEKE 10.2.e. Wob

10.2.e. Wob
Managing Director

Rapport elektronisch gevalideerd door 10.2.e.

TOELICHTING

Dit certificaat mag niet worden gereproduceerd tenzij in zijn geheel, zonder schriftelijk toestemming van het laboratorium. De analyseresultaten hebben betrekking op het monster zoals dit is ontvangen.

De meetonzekerheden van de analysemethoden zijn opvraagbaar bij de afdeling ASM. Opinies en interpretaties in dit certificaat vallen buiten de scope van de accreditatie.

De analysemonster(s) worden 91 dagen na ontvangst bewaard.

De analyse waarbij achter de referentiemethode -M staat moet worden gelezen als gelijkwaardig aan de genoemde referentiemethode.

De testen geïdentificeerd door de 2-letter code ZV zijn uitgevoerd in laboratorium Eurofins Lab Zeeuws-Vlaanderen. Het symbool (Q) identificeert de onder accreditatie NEN EN ISO/IEC 17025:2005 RVA L201 uitgevoerde testen.

Bijlage 2 behorend bij document 6

LW-1-10-19 rivierklei

Monsternummer	893-2020-00014460	Datum	27/10/2020	Pagina	1/2
Analyserapport	AR-20-ZV-021294-01 / 893-2020-00014460				

Buijs Agro-Services

Ter attentie van 10.2.e. Wob

Kopie aan : 10.2.e. Wob @weef.org)

Schuurhoven 19
6721 SM BENNEKOM
NEDERLAND

Email 10.2.e. @gmail.com

Technische contactpersoon voor uw order : 10.2.a

Onze referentie :	893-2020-00014460/ AR-20-ZV-021294-01	Type :	EX
Referentie klant :	LW-1/10/19 rivierklei		
Identificatie van het analysemonster :	Projectname: Gelderland 2019		
Datum ontvangst :	30/07/2020	Datum aanvang analyses :	09/10/2020
Gevraagde analyses :	PZVE1: Dioxines (17) + PCB (WHO 12 & ICES 6 vaste ZVA00: Voordrogen		

Monsternemer	10.2.	Datum monstername	01/10/2019
Ontvangen hoeveelheid (g)	161.00	Monsteromschrijving	Soil

Dioxins and PCBs details

Resultaten

ZVDE0	ZV	Droge stof	Methode : Eigen methode, Gravimetrie (Gravimetrie)	
(Q)		Droge stof		96.8 %
ZVDE3	ZV	PCDD/F (WHO 17)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		2,3,7,8-TetraCDD		13.0 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8-PentaCDD		2.07 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8-HexaCDD		2.20 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,6,7,8-HexaCDD		6.31 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8,9-HexaCDD		4.34 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,6,7,8-HeptaCDD		104 ng/kg dry matter
(Q)		OctaCDD		887 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,7,8-TetraCDF		15.3 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8-PentaCDF		13.5 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,4,7,8-PentaCDF		11.7 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8-HexaCDF		56.6 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,6,7,8-HexaCDF		21.4 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8,9-HexaCDF		12.7 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,4,6,7,8-HexaCDF		19.7 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,6,7,8-HeptaCDF		327 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8,9-HeptaCDF		33.2 ng/kg dry matter
(Q)		OctaCDF		1270 ng/kg dry matter
ZVDE6	ZV	PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		PCB 77		1810 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 81		38.2 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 105		4730 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 114		194 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 118		11300 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 123		237 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 126		95.1 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 156		2610 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 157		465 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 167		1290 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 169		8.43 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 189		424 ng/kg dry matter
ZVDE9	ZV	PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		PCB 28		4.50 µg/kg dry matter
(Q)		PCB 52		4.91 µg/kg dry matter
(Q)		PCB 101		11.6 µg/kg dry matter

Monsternummer	893-2020-00014460	Datum	27/10/2020	Pagina	2/2
Analyserapport	AR-20-ZV-021294-01 / 893-2020-00014460				

Dioxins and PCBs details			Resultaten
ZVDE9	ZV	PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)
(Q)	PCB 138		20.2 µg/kg dry matter
(Q)	PCB 153		28.9 µg/kg dry matter
(Q)	PCB 180		18.1 µg/kg dry matter

Dioxins and PCBs sum TEQ			Resultaten
ZVDE3	ZV	PCDD/F (WHO 17)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)
(Q)	WHO(2005)-PCDD/F TEQ excl. LOQ (lower-bound)		38.2 ng/kg dry matter
(Q)	WHO(2005)-PCDD/F TEQ (medium-bound)		38.2 ng/kg dry matter
(Q)	WHO(2005)-PCDD/F TEQ incl. LOQ (upper-bound)		38.2 ng/kg dry matter
ZVDE6	ZV	PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)
(Q)	WHO(2005)-PCB TEQ excl. LOQ (lower-bound)		10.6 ng/kg dry matter
(Q)	WHO(2005)-PCB TEQ (medium-bound)		10.6 ng/kg dry matter
(Q)	WHO(2005)-PCB TEQ incl. LOQ (upper-bound)		10.6 ng/kg dry matter
ZVDEC	ZV	Som PCDD/F (WHO 17) + PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, Berekening (Berekening)
(Q)	WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ excl. LOQ (lower-bound)		48.7 ng/kg dry matter
(Q)	WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ (medium-bound)		48.7 ng/kg dry matter
(Q)	WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ incl. LOQ (upper-bound)		48.7 ng/kg dry matter
ZVDE9	ZV	PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)
(Q)	Totaal 6 ndl-PCB excl. LOQ (lower-bound)		88.3 µg/kg dry matter
(Q)	Totaal 6 ndl-PCB (medium-bound)		88.3 µg/kg dry matter
(Q)	Totaal 6 ndl-PCB incl. LOQ (upper-bound)		88.3 µg/kg dry matter

CONCLUSIE

The value of each congener is multiplied by its Toxicity Equivalent Factor (TEF). The sum of these values is presented as the Toxic Equivalency (TEQ).

Lower-bound: the concept which requires using zero for the contribution of each congener <LOQ.

Medium-bound: the concept which requires using half of the limit of quantification calculating the contribution of each congener <LOQ.

Upper-bound: the concept which results using the limit of quantification for the contribution of each congener <LOQ.

Method used for extraction of PCDD/PCDDFs and PCB: Soxhlet.

In accordance with EU legislation the expanded measurement uncertainties (95 %, K=2) are displayed for the Dioxins and PCBs sum TEQ parameters.

HANDTEKEN **10.2.e. Wob**

10.2.e. Wob
Managing Director

Rapport elektronisch gevalideerd door **10.2.e.****TOELICHTING**

Dit certificaat mag niet worden gereproduceerd tenzij in zijn geheel, zonder schriftelijk toestemming van het laboratorium. De analyseresultaten hebben betrekking op het monster zoals dit is ontvangen.

De meetonzekerheden van de analysemethoden zijn opvraagbaar bij de afdeling ASM. Opinies en interpretaties in dit certificaat vallen buiten de scope van de accreditatie.

De analysemonster(s) worden 91 dagen na ontvangst bewaard.

De analyse waarbij achter de referentiemethode -M staat moet worden gelezen als gelijkwaardig aan de genoemde referentiemethode.

De testen geïdentificeerd door de 2-letter code ZV zijn uitgevoerd in laboratorium Eurofins Lab Zeeuws-Vlaanderen. Het symbool (Q) identificeert de onder accreditatie NEN EN ISO/IEC 17025:2005 RVA L201 uitgevoerde testen.

Bijlage 3 behorend bij document 6

SL-2-10-19 rivierklei

Monsternummer	893-2020-00014459	Datum	27/10/2020	Pagina	1/2
Analyserapport	AR-20-ZV-021293-01 / 893-2020-00014459				

Buijs Agro-Services

Ter attentie van **10.2.e. Wob**Kopie aan : **10.2.e. Wob** @weef.org)
 Schuurhoven 19
 6721 SM BENNEKOM
 NEDERLAND
Email **10.2.e.**@gmail.comTechnische contactpersoon voor uw order : **10.2.e**

Onze referentie :	893-2020-00014459/ AR-20-ZV-021293-01	Type :	EX
Referentie klant :	SL-2/10/19 rivierklei		
Identificatie van het analysemonster :	Projectname: Gelderland 2019		
Datum ontvangst :	30/07/2020	Datum aanvang analyses :	09/10/2020
Gevraagde analyses :	PZVE1: Dioxines (17) + PCB (WHO 12 & ICES 6 vaste ZVA00: Voordrogen		

Monsternemer	10.2.	Datum monstername	02/10/2019
Ontvangen hoeveelheid (g)	130.99	Monsteromschrijving	Soil

Dioxins and PCBs details

Resultaten

ZVDE0	ZV	Droge stof	Methode : Eigen methode, Gravimetrie (Gravimetrie)	
(Q)		Droge stof		98.4 %
ZVDE3	ZV	PCDD/F (WHO 17)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		2,3,7,8-TetraCDD		12.7 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8-PentaCDD		0.989 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8-HexaCDD		1.17 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,6,7,8-HexaCDD		2.99 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8,9-HexaCDD		2.19 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,6,7,8-HeptaCDD		49.4 ng/kg dry matter
(Q)		OctaCDD		507 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,7,8-TetraCDF		15.0 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8-PentaCDF		21.0 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,4,7,8-PentaCDF		10.5 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8-HexaCDF		96.8 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,6,7,8-HexaCDF		27.7 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,7,8,9-HexaCDF		11.2 ng/kg dry matter
(Q)		2,3,4,6,7,8-HexaCDF		7.96 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,6,7,8-HeptaCDF		179 ng/kg dry matter
(Q)		1,2,3,4,7,8,9-HeptaCDF		25.9 ng/kg dry matter
(Q)		OctaCDF		740 ng/kg dry matter
ZVDE6	ZV	PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		PCB 77		582 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 81		12.2 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 105		3250 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 114		133 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 118		11400 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 123		133 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 126		67.4 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 156		2370 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 157		411 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 167		1220 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 169		5.12 ng/kg dry matter
(Q)		PCB 189		439 ng/kg dry matter
ZVDE9	ZV	PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q)		PCB 28		3.22 µg/kg dry matter
(Q)		PCB 52		6.71 µg/kg dry matter
(Q)		PCB 101		15.1 µg/kg dry matter

Monsternummer	893-2020-00014459	Datum	27/10/2020	Pagina	2/2
Analyserapport	AR-20-ZV-021293-01 / 893-2020-00014459				

Dioxins and PCBs details		Resultaten
ZVDE9 ZV PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q) PCB 138	17.5 µg/kg dry matter	
(Q) PCB 153	28.7 µg/kg dry matter	
(Q) PCB 180	17.5 µg/kg dry matter	

Dioxins and PCBs sum TEQ		Resultaten
ZVDE3 ZV PCDD/F (WHO 17)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q) WHO(2005)-PCDD/F TEQ excl. LOQ (lower-bound)	36.8 ng/kg dry matter	
(Q) WHO(2005)-PCDD/F TEQ (medium-bound)	36.8 ng/kg dry matter	
(Q) WHO(2005)-PCDD/F TEQ incl. LOQ (upper-bound)	36.8 ng/kg dry matter	
ZVDE6 ZV PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q) WHO(2005)-PCB TEQ excl. LOQ (lower-bound)	7.54 ng/kg dry matter	
(Q) WHO(2005)-PCB TEQ (medium-bound)	7.54 ng/kg dry matter	
(Q) WHO(2005)-PCB TEQ incl. LOQ (upper-bound)	7.54 ng/kg dry matter	
ZVDEC ZV Som PCDD/F (WHO 17) + PCB (WHO 12)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, Berekening (Berekening)	
(Q) WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ excl. LOQ (lower-bound)	44.4 ng/kg dry matter	
(Q) WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ (medium-bound)	44.4 ng/kg dry matter	
(Q) WHO(2005)-PCDD/F+PCB TEQ incl. LOQ (upper-bound)	44.4 ng/kg dry matter	
ZVDE9 ZV PCB (ICES 6)	Methode : Interne methode gebaseerd op ISO 18073/17858/1391, GC-MS/MS (GC-MS/MS)	
(Q) Totaal 6 ndl-PCB excl. LOQ (lower-bound)	88.7 µg/kg dry matter	
(Q) Totaal 6 ndl-PCB (medium-bound)	88.7 µg/kg dry matter	
(Q) Totaal 6 ndl-PCB incl. LOQ (upper-bound)	88.7 µg/kg dry matter	

CONCLUSIE

The value of each congener is multiplied by its Toxicity Equivalent Factor (TEF). The sum of these values is presented as the Toxic Equivalency (TEQ).

Lower-bound: the concept which requires using zero for the contribution of each congener <LOQ.

Medium-bound: the concept which requires using half of the limit of quantification calculating the contribution of each congener <LOQ.

Upper-bound: the concept which results using the limit of quantification for the contribution of each congener <LOQ.

Method used for extraction of PCDD/PCDDFs and PCB: Soxhlet.

In accordance with EU legislation the expanded measurement uncertainties (95 %, K=2) are displayed for the Dioxins and PCBs sum TEQ parameters.

HANDTEKEN | 10.2.e. Wob

10.2.e. Wob
Managing Director

Rapport elektronisch gevalideerd door 10.2.e.

TOELICHTING

Dit certificaat mag niet worden gereproduceerd tenzij in zijn geheel, zonder schriftelijk toestemming van het laboratorium. De analyseresultaten hebben betrekking op het monster zoals dit is ontvangen.

De meetonzekerheden van de analysemethoden zijn opvraagbaar bij de afdeling ASM. Opinies en interpretaties in dit certificaat vallen buiten de scope van de accreditatie.

De analysemonster(s) worden 91 dagen na ontvangst bewaard.

De analyse waarbij achter de referentiemethode -M staat moet worden gelezen als gelijkwaardig aan de genoemde referentiemethode.

De testen geïdentificeerd door de 2-letter code ZV zijn uitgevoerd in laboratorium Eurofins Lab Zeeuws-Vlaanderen. Het symbool (Q) identificeert de onder accreditatie NEN EN ISO/IEC 17025:2005 RVA L201 uitgevoerde testen.

10.2.e. Wob

Van: 10.2.e. Wob @freenature.nl
Verzonden: vrijdag 13 november 2020 12:56
Aan: 10.2.e. Wob
Onderwerp: FW: Verzoek tot bemonstering runderen uiterwaarden

Bij deze zoals beloofd

Van: 10.2.e. Wob
Verzonden: donderdag 12 november 2020 10:29
Aan: 10.2.e. Wob @freenature.nl | 10.2.e. Wob
Onderwerp: FW: Verzoek tot bemonstering runderen uiterwaarden

Beste 10.2.e. Wob

We hebben eerder gesproken over het onderzoek dat vanuit NVWA-BuRO zou worden gestart. De onderzoeker van NVWA-BuRO heeft recent akkoord voor zijn onderzoeksplan gekregen voor het testen van dieren van verscheidene locaties op contaminanten.

In deze fase willen we beginnen met een selectie van 9 locaties, en zullen alleen de dioxines en dioxine-achtige PCB's worden gemeten. De weefsels voor de overige contaminanten kunnen bij WFSR in de vriezer worden opgeslagen. Ik zal hieronder kort de beschrijving van de benodigde weefsels opsommen:

- De locaties van Free Nature waarvan we dierlijke monsters van zouden willen meten:
 - o Waal: Millingen, Beuningen en Heeselt (FN)
 - o Maas: Koornwaard en een locatie langs de Grensmaas (FN)
 - o Nieuwe Merwede: Noordwaard (FN)
- Per locatie minimaal 3 (of 5 indien mogelijk) stieren van ongeveer 3 jaar oud, het is van belang dat op alle locaties vergelijkbare dieren worden bemonsterd.
- Van deze dieren worden de volgende monsters verzameld:
 - o Niervet en lever voor dioxinemetingen
 - o Nier en lever voor zware metalen en PFAS
 - o Vlees (longhaas) voor PFAS

Ik zal vandaag nog telefonisch contact proberen op te nemen om de mogelijkheden hiervoor te bespreken.

Met vriendelijke groet,
10.2.e. Wob

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.